

L'ULTIMA HORA DE LA DESFETA

per MARCEL SERRA

LA LLAGA oberta prop de tres anys enrera no s'havia cicatritzat encara. Ben al contrari s'havia estès per tot el cos i rosegava l'ànima. La guerra civil ho trontollà tot. No era solament el front de batalla allí on es feia el sacrifici de la vida, sinó també a la reraguarda, a cada casa, a cada poble. La manca de tranquil·litat, de menjar i de seguretat obligà tothom a sofrir els desastres de la lluita. Els avions enemics sembraven arreu el terror i la mort. La guerra era total. Els combatents idealistes podien suportar les privacions i els perills amb heroisme, però les famílies: les dones, e's vells i els infants hagueren de sofrir, també, l'adversitat i la por que regnaven.

Catalunya es lliurà enterament a la contesa, perquè era un poble liberal i enemic de la tirania. I féu el sacrifici dels seus fills i dels recursos de la terra i de la indústria. Però l'esperit del mal comptà amb forces més poderoses i acabà per doblegar-la, primer, i esclavitzar-la després.

Cap als darrers dies de la guerra, semblants a un cataclisme, el poble mirà els Pirineus com una salvació, com l'única porta que li restava per a fugir de la mort. França representà aleshores, una vegada més, la terra lliure cobejada. I per això l'heroic poble ibèric s'hi abocà il·lusionat.

Algú esperava que s'evitaria el sacrifici del poble, que la guerra, una vegada decidida, seria aturada a temps, que quan serien esborrats els fronts l'exèrcit vencedor retiraria la seva màquina homicida, en fi, que algun acord previsor imposaria una solució humana. Però no succeí res d'això. La fèra assedegada no aturà la seva cursa folla fins al darrer metre de terreny, i consumà el sacrifici total del poble. L'element civil corregué aterroritzat cap a la frontera, i el seu exèrcit desfet el seguí de prop. El drama espantós es produí amb tota la grandiositat i tota la cruesa. Poques vegades a la història de la humanitat s'havia vist un fet semblant. Els temps moderns no podrien comparar-lo, a Europa, amb cap altre exemple. L'espectacle esgarrifós tenia prou volum per a avergonyir la raça humana.

Quanta gent morí a la ratlla de França durant la primera quinzena del mes de febrer de 1939? Quantes persones perderen la vida

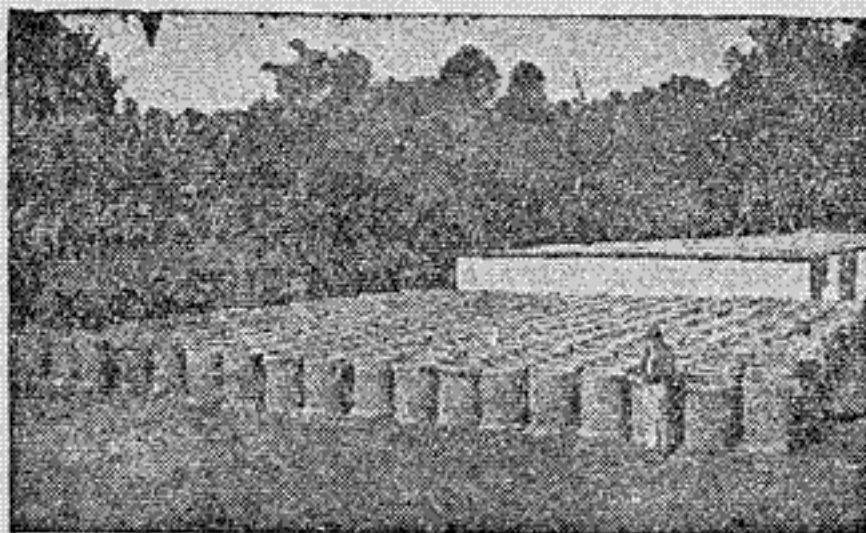
per la fam, el fred i el terror? L'exèrcit vencedor clavà la seva bandera damunt una pila monstruosa de morts. Aquest fou el signe de la seva victòria.

Però el sacrifici del poble continuà encara. La massa composta per mig milió d'éssers humans, no trobà de seguida l'espai ni les atencions que necessitava. Només els més forts d'entre ells pogueren resistir la vida que els esperà enllà dels Pirineus. Les platges d'Argelers i de Sant Cebrià foren testimoni d'altres morts i nous sofriments. Les malalties es presentaren i abatien noves vides sense parar. Els cossos afeblits no podien vèncer la dura prova. I la terra, mare amorosa, recollia les despulles dels caiguts, a les dues vessants dels Pirineus, i els abraçava per a fondre'ls amb ella.

Tubs per albanys i clavegueres

F E R M

LLUÍS BOTA VILLA

2 Poniente, 511
PUEBLA, Pue.

Sucursal Tlaxcala: Independencia 2
